HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דאמר ליה. לשליח לכי שמענא לנדרא הפר לה: וקפריך **לכי שמע ליפר לה** (ה): **הוא.** הבעל סבר דלמא מיטרידנא: **משום דבר מישמע הוא.** וקרינן ביה ושמע אישה ואדהכי מלי מיפר: **היינו דר' זירא.** דאמר במסכת מנחות בפ' המנחות והנסכים והכי הוא שאלו שאלה לעילא מדר' יהודה בר אילעאי מנין לאומר הרי עלי ששים ואחד עשרון שמביא ששים בכלי אחד ואחד בכלי אחד והכי תניא במתני' מתנדב אדם מנחה של ששים עשרון ומביא בכלי אחד ואם אמר הרי עלי ששים ואחד מביא ס' בכלי אחד ו' בכלי מ' פתח ר' יהודה בר אילעאי והתם מפרש כו' א"ל הרי הוא אומר כל מנחה בלולה בשמן וחריבה אמרה תורה הבא מנחה שיכולה להבלל וקיים להו לרבנן דס' נבלגין בכלי אחד ויותר אין נבלגין כו' ופריך התם מאי טעמא משום דאין נבלגין אלמא דבלילה מעכבת והתנן אם לא בלל כשר ומתרץ רבי זירא כי אמרינן דבלילה [אין] מעכבת בראוי לבילה כגון ששים עשרונים הראוי לבילה אם לא בלל כשר וכל שאין ראוי לבילה כגון ששים ואחד בילה מעכבת ומאחר דאין נבלגין אין מביאין. ה"נ גבי חרש כל הראוי לשמוע כגון שאינו חרש בדיליה אין שמיעה מעכבת ובעל מיפר בלא שמיעה ושאינו ראוי לשמיעה כגון חרש שמיעה מעכבת בו ולא מלי מיפר: **או דלמא ושמע אישה לא מעכב.** כלל: **בבת אחת.** בדיבור אחד: **דוקא.** יניא אותה ולא שתים בבת אחת: **שתי סוטות לאחת.** בשתי כוסות: **שלבה גם בחבירתה.** הואיל ויש (ב) לי חברתה (ד) אחרת מה בכך אם אשתה אני: **והשקה לבדה.** דוהשקה דוקא משמע אחת ולא ב': מתני'

הכא נמי דאמר ליה לכי שמענא מיפר לה לכי שמע ליפר לה הוא סבר דלמא מטרידנא בעי רמי בר חמא חרש מהו שיפר לאשתו אם תמצא לומר בעל מיפר בלא שמיעה משום דבר מישמע הוא אבל חרש דלאו בר מישמע הוא היינו דר' זירא (ו)דאמר רבי זירא א)כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו וכל שאין ראוי לבילה בילה מעכבת בו או דלמא ושמע אישה לא מעכב אמר רבא ת"ש ושמע אישה ב)פרט לאשת חרש שמע מינה איבעיא להו בעל מהו שיפר לשתי נשיו בבת אחת אותה דוקא או ג)לאו דוקא אמר רבינא ת"ש ג) ד)אין משקין שתי סוטות כאחת מפני שלבה גם בחבירתה ר' יהודה אומר ה)לא מן השם הוא זה אלא משום ו)שנאמר ז)1והשקה אותה לבדה: מתני'

הכא נמי דאמר ליה לכי שמענא לנדרא הפר לה: דאמר ליה לאפוטרופוס כל נדרים שתדור אשתי הפר ותחול הפרתה לכי שמענא ואפוטרופוס נמי בהאי לישנא אמר לה לאשה מופר לך לכי שמע בעליך אבל אמר לה סתמא לא דלא עדיף אפוטרופוס מבעל גופיה ובבעל גופיה בעי' דלימא בהדיא מופר לכי שמענא כדפרישית לעיל: ופרכינן **לכי שמע ליפר לה.** דכיון דסוף סוף לא חיילא הפרה עד ששמע בעל ההיא שעתא ליפר לה איהו גופיה: **סבר דלמא מטרידנא.** ולא אהא זכור להפר נדריה. והתם במסכת נזיר (ד' יב:) פרכינן למאי דמוקמינן התם הא מתניתא כר"מ דאמר שהבעל יכול להפר נדרי אשתו אף על פי שלא חלו למה לי למנויי אפוטרופוס ליפר לה איהו כשילך ומשגיח סבר דלמא אשתליא או רתחנא או מטרידנא ההיא שעתא. וא"ת וליפר לה איהו אשתא וי"ל דלא ניחא ליה להפר נדריה שתדור בעודה אצלו דדלמא נדרה מידי דניחא ליה דתתסר ביה. מיהו אכתי קשיא ליפר איהו מהשתא כל נדרים שתדור משעה שילך ועד שיבוא והעלוה בצריך עיון. ולי אפשר דבעל חייש דלמא בעינא למיהדר בהפרה זו ואי מיפר הוא מן השתא וכר"מ לא מצי הדר ביה וכי ממני אפוטרופוס כל שעתא ושעתא בידיה הוא דאי בעי למיהדר בשליחותיה דשליח מצי הדר. והך בעיא אע"ג דלא מפשטא הכא מפשטא מבעיין דבסמוך דבעל מיפר בלא שמיעה וכדאפרש עלה בס"ד: **בעי רמי בר חמא חרש מהו שיפר לאשתו.** חרש המדבר ואינו שומע: **משום דבר מישמע הוא.** וכיון דראוי הוא לשמוע לא מעכב ביה שמיעה. ומסקינן דבחרש מעכבת בי' שמיעה מדתניא ושמע אישה פרט לאשת חרש. וכתב הרמב"ן ז"ל דדוקא חרש משום דלאו בר שמיעה הוא אבל אינש דעלמא דבר שמיעה הוא לא מעכבא ביה דהי דליכא למיפשט בעיין דלעיל מדתניא ושמע אישה פרט לאשת חרש דינמא מדנקט חרש משמע דהיכא דהוי בר שמיעה לא מעכבא ביה שמיעה דליתא משום דאיכא לדחויי דלמא משום אורחא דמילתא נקט חרש וה"ה דבעל בעלמא דאי לא תימא הכי לעיל אמאי לא פשטוה להיא בעיא מהך ברייתא אלא ודאי משום דאיכא לדחויי כדדחינן. מיהו אפילו הכי כיון דקאמר רמי בר חמא את"ל בעל מיפר בלא שמיעה ומסמיך ליה נמי אדרבי זירא דאמר כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו משמע דהכי קי"ל ועוד דפשטייהו דמתני' והנך מתנייתא דלעיל בהכי רהטי ואע"ג דשניהו אשנוי לא סמכינן. וכן דעת הרמב"ם ז"ל: **איבעיא להו בעל מהו שיפר לשתי נשיו בבת אחת. אותה דוקא.** לא מן השם הוא זה. לא מפני טעם זה אמרו דאין משקין שתי סוטות כאחת אלא משום שנאמר והשקה בגמ' ד' ג' נמי כתיב אותה: **מפני שלבה גם בחבירתה.** שפעמים שחברתה טהורה והיא טמאה וכשתראה חברתה אומרת טהורה אני תגיס דעתה ולא תרצה להודות וימחק שם שנכתב בקדושה: **לא מן השם הוא זה.** לא מפני טעם זה אמרו דאין משקין שתי סוטות כאחת אלא משום שנאמר והשקה במפיק ה"א דהוה ליה כאילו כתב והשקה אותה ודרשינן אותה לבדה: ולענין הלכה איכא מ"ד דרבינא מדרבנן מוכח לה לבעיין דלא משמע להו אותה דוקא דהא יהבי טעמא מפני שלבה גם בחבירתה הלכך נקטינן דבעל מיפר לשתי נשיו כאחת והכי איתא בתוספתא דמכלתין (רפ"ו) בפי' רבי יוסי בר' יהודה ורבי אלעזר בר' שמעון אומרים הפרת נדרים מעת לעת כילד היו על אשתו חמשה נדרים או שהיו לו חמש נשים ונדרו כולן ואמר מופר לכן מופרין מופר לך אינו מופר אלא לה. ואין כן דעת הרמב"ן ז"ל משום דבפ"ק דסוטה (דף ח.) אמרינן דמאן תנא קמא ר' שמעון היא דדרש טעמיה דקרא ומה טעם קאמר מה טעם אותה לבדה מפני שלבה גם בחבירתה אלמא לכולי עלמא דרשינן אותה לבדה ובפ' טרף בקלפי (יומא מג.) נמי אמרינן דאותה דוקא דאמרינן התם אין שותטין שתי פרות כאחת משום שנא' אותה [במדבר יט] ולא אותה ואת חברתה וכיון דבגמרין נקטינן דאותה דוקא לא איכפת לן במאי דתניא בתוספתא דדלמא משבשתא היא ולא מיתניא בי רבי חייא ורבי אושעיא. וכן נראה לי דודאי פשטיה דאותה דוקא דסוגיין הכי מדאמרינן בפרק בתרא דמכילתין (דף פו:) עלה דמתני' נדרה אשתו וסבר שנדרה בתו וכו' למימרא דיניא אותה דוקא היא וכו' וקמה לן סוגיין הכי אם לא שתאמר דהכי דאותה דוקא לענין שידע מי נדרה לענין אותה לבדה ולאו דוקא. וע"ל להלכה דכי היכי דאינו מיפר לשתי נשיו בבת אחת הכי נמי אינו מקיים לשתיהן כאחת דהא בהיא סוגיא דלקמן משמע דכי היכי דאותה דכתיב בהפרה דוקא הכי נמי לה דכתיב בהקמה דוקא וכמו שאכתוב באותה סוגיא בסייעתא דשמיא: מתני'

לפי שאין נבלגים בכלי אחד יפה ופריך והתנן אם לא בלל כשר ומשני ר' זירא דראוי לבילה בעי ובכלי אחד שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו: **אמר רבא** ת"ש **ושמע בעלה פרט לאשת חרש.** והא דלא מייתי דבא הך בריייתא למיפשט בעיא דרמי בר חמא דדוקא אשת חרש מעכב מעכבת הוא משום דדלמא תנא גופיה מספקא ליה בהאיגם בעיא דעלמא אי בעי שמיעה והכא דפשיטא ליה נקט: **בעל מהו שיפר לשתי נשיו בבת אחת.** וה"ה דמספקא ליה בחד בשתי בנותיו וחדא מיניהו נקט: **אותה דוקא.** הא דכתיב ואם כיוס שמוע אישה ימא אותה מי דכתיבן דוקא אותה ולא חברתה או לא דרשינן הכי: **אין משקין ב' סוטות כאחת.** אין מביאין לעזרה ב' נשים סוטות להשקותן כיחד: **מפני שלבה גם בחברתה.** ומפני לוות חברתה לא תודה: **אלא משום שנאמר והשקה לבדה.** והשקה מפיק ה"א דכתיב והשקה אותה ודרשינן ולא אותה וחברתה וגמרא דגמרא פלוגתא דתנאי היא:

מוסף רש"י

כל הראוי לבילה. דקתני האומר הרי עלי ס"א עשרונים מביא ס' בכלי אחד ואחד בכלי אחד, ומפרש טעמא משום דקיים להו לרבנן ששים נבלגות בכלי אחד אבל ס"א אינן נבלגות יפה, ומותבינן וכי אין נבלגות מאי הוי והתנן אם לא בלל כשר, ומשני ר' זירא הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו, דאפילו לא בלל כשר ושאין ראוי לבילה מעכבת בו, דראוי לבילה בעינן, דאפשר להתקיים בה מצות מנחה (יבמות קה. וכעי"ז קדושין כה. מכות יח: חולין פג: מנחות יח: קג:) ופסולה הואיל ואי בעי לבלול לא מצי למבלל (נדה סו:) כלומר מה שאי אפשר לבלול מעכבת בו, דכיון דכתיב ויצק עליה שמן ויצו לבלול, דכתיב בלולה, ש"מ שנה הקב"ה להביא מנחה שיכול לקיים בה מצות בלילה, וכשהוא מביא ששים ואחד, מנחה כזו לא זוה להביא, והרי הוא כמביא מנחה מן הקטנויות דאינה כלום, שכל דבר שנה הקב"ה להביא, יש עיכוב בעיקר הבאתו להביא בתוכו עניין שנה הכתוב ולא בענין אחר, אבל מצות האמורות באותה מצוה, כגון תעופה בקרבן, בלילה במנחה, יש שמעכבין אם גילה הכתוב לשנות עליו לעכב, ויש שאין מעכבין (רשב"ם ב"ב פא:). **מפני שלבה גם בחבירתה.** שמא האחת עומדת על בוריה ואינה מודה לומר שמתה אני, וחברתה שהיא שמתה רואה את זו שאינה מודה ובולבת בתוספתה ולבה מתגבר עליה לעשות כמו זו ואינה מודה (סוטה ח.). **לא מן השם הוא זה.** לא זהו הטעם שאמרת, הטעם העיקר הנאמר בדבר (שם).

עין משפט
נר מצוה

לז א מיי' פי"ז מהל' מעשה קרבנות הל' ו:
לח ב מיי' פי"ב מהל' נדרים הלכה יג סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף כה:
לט ג מיי' שם הלכה יד טוש"ע שם סעיף כט:
מ ד ה מיי' פ"ד מהלכות סוטה הלכה ב:

תוספות

ומשני לכי שמענא הפר לה. כלו' הפר ותחול [הפרתן] כשאינו ממקום פלוני ואשמעם, דהפרתו מועלת בזה הענין, הלכך משום נמי אינם: **לכי שמע ליפר לה.** אחר שיאנו יפר, ולמה לו לעשו' אינם: **מטרידנא.** בשאשוב **ולא אשמעם.** ובמזיר (יב:) פריך ליפר לה איהו, פי' כשיקנא יאמר כל נדרי' שתדורי מופרים דהא אוקימנא בכר"מ, ומסיק תלמודא דילמא משתליא או רתחנא, פי' בנקיעתו יהיה עצב ויבכה מלהפר. והא לא קא"ר ליה ליפר מיד [ויאמר] כל נדרי' שתדורי מופרי', דאיכ' למאן שאינו רוצה לבטל נדרי' כי אם משעה שיקנא ואילך, אבל אי קא"ר הא קא"ר יאמר לה כל נדרי' שתדורי [משעכשו] עד שתנוח הרי הן מופרי', ומ"מ לי אפטרופוס: **את"ל בעל מפר בלא שמיעה.** דבר שמיעה אין שמיעה מעכבת [בו], אבל חרש שמיעה מעכבת בו, כדר' זירא [דאמר] כל הראוי לבילה כו': [ושמע] אישה **פרט לאשת חרש.** פי' הקונט' ומדלא ממעט אלא חרש [שמעין דאינש דעלמא מיפר] אע"ג דלא שמע, וקש' ר"ב אמאי לא אייתי רבא גופיה למפשט בעיין דמפר בלא שמיעה (לעיל עב:), לכך נראה דאינ' לדחויי דשמא חרש פשיטא ליה לתנא אבל אחר איבעיא ליה, דהכי אמרי' בפ"ק דקידושי'. ר' אליעזר שיחיה: **בעל מהו שיפר לשתי נשיו.** ה"ה דבאב מלי למיבני: **אותה דווקא.** ואם ביום שמוע אישה יניא אותה (במדבר ל:): **מפני שלבה גם בחברתה.** ולא תדאג עונש מתק המגילה בראותה שכן עשו לחברתה: **לא מפני השם.** לא מפני [טעם זה]: שנ' והשקה. מפיק ה"ל, דמשמע להשקה אותה ולא חברתה עמה:

גליון הש"ם

נמ' שנאמר והשקה אותה. ע' סוטה דף ח. ובכרש"י שם ד"ה אותה:

פירוש הרא"ש

דאמר ליה לכי שמענא הפר לה. כלומר הפר לה וכשאשוב ואשמע נדריה תחול הפרתן למפרע: **לכי שמע ליפר לה.** מאחר שאין הפרה מועלת עד שישמע נדריה למה ל"ל לאפוטרופוס שיפר לה תחילה לכשישמע הבעל יפר לה: **סבר דלמא מטרידנא.** שמא כשאשמע נדרה אהיה טרוד ויעבור היום ולא אפר לה: חרש מהו שיפר לאשתו. בחרש דקרא קאי שמדבר ואינו שומע דכתיב ואני כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פיו אבל חרש דרבנן גרמיה לא מצי מפקע נדר לאורייתא ועוד שדינו כשוטה: **כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו כו'.** בפ' המנחות והנסכים (דף קג:) תנן דהעודר מנחה של ס"א עשרונים מביאים בשני כלים שאין נבלגים בכלי אחד יפה ופריך והתנן אם לא בלל כשר ומשני ר' זירא דראוי לבילה בעי ובכלי אחד שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו: **אמר רבא** ת"ש **ושמע בעלה פרט לאשת חרש.** והא דלא מייתי דבא הך בריייתא למיפשט בעיא דרמי בר חמא דדוקא אשת חרש מעכב מעכבת הוא משום דדלמא תנא גופיה מספקא ליה בהאיגם בעיא דעלמא אי בעי שמיעה והכא דפשיטא ליה נקט: **בעל מהו שיפר לשתי נשיו בבת אחת.** וה"ה דמספקא ליה בחד בשתי בנותיו וחדא מיניהו נקט: **אותה דוקא.** הא דכתיב ואם כיוס שמוע אישה ימא אותה מי דכתיבן דוקא אותה ולא חברתה או לא דרשינן הכי: **אין משקין ב' סוטות כאחת.** אין מביאין לעזרה ב' נשים סוטות להשקותן כיחד: **מפני שלבה גם בחברתה.** ומפני לוות חברתה לא תודה: **אלא משום שנאמר והשקה לבדה.** והשקה מפיק ה"א דכתיב והשקה אותה ודרשינן ולא אותה וחברתה וגמרא דגמרא פלוגתא דתנאי היא:

מוסף רש"י

כל הראוי לבילה. דקתני האומר הרי עלי ס"א עשרונים מביא ס' בכלי אחד ואחד בכלי אחד, ומפרש טעמא משום דקיים להו לרבנן ששים נבלגות בכלי אחד אבל ס"א אינן נבלגות יפה, ומותבינן וכי אין נבלגות מאי הוי והתנן אם לא בלל כשר, ומשני ר' זירא הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו, דאפילו לא בלל כשר ושאין ראוי לבילה מעכבת בו, דראוי לבילה בעינן, דאפשר להתקיים בה מצות מנחה (יבמות קה. וכעי"ז קדושין כה. מכות יח: חולין פג: מנחות יח: קג:) ופסולה הואיל ואי בעי לבלול לא מצי למבלל (נדה סו:) כלומר מה שאי אפשר לבלול מעכבת בו, דכיון דכתיב ויצק עליה שמן ויצו לבלול, דכתיב בלולה, ש"מ שנה הקב"ה להביא מנחה שיכול לקיים בה מצות בלילה, וכשהוא מביא ששים ואחד, מנחה כזו לא זוה להביא, והרי הוא כמביא מנחה מן הקטנויות דאינה כלום, שכל דבר שנה הקב"ה להביא, יש עיכוב בעיקר הבאתו להביא בתוכו עניין שנה הכתוב ולא בענין אחר, אבל מצות האמורות באותה מצוה, כגון תעופה בקרבן, בלילה במנחה, יש שמעכבין אם גילה הכתוב לשנות עליו לעכב, ויש שאין מעכבין (רשב"ם ב"ב פא:). **מפני שלבה גם בחבירתה.** שמא האחת עומדת על בוריה ואינה מודה לומר שמתה אני, וחברתה שהיא שמתה רואה את זו שאינה מודה ובולבת בתוספתה ולבה מתגבר עליה לעשות כמו זו ואינה מודה (סוטה ח.). **לא מן השם הוא זה.** לא זהו הטעם שאמרת, הטעם העיקר הנאמר בדבר (שם).